

Bydgoszcz, 26 października 2017 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.39.2017.JDa/BG

Pani
Wiesława Jaranowska
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Mazurska 13
87-300 Brodnica

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. z 2015 r. poz.1477) w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Mazurska 13, 87-300 Brodnica (zwanym dalej GOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 17,19 października 2017 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- J.D. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
- B.G. – starszego inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,

na podstawie Upoważnienia Nr 591/2017 z dnia 28 września 2017 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2015 r. do 16 października 2017 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Wiesławy Jaranowskiej – Kierownika GOPS, asystenta rodziny oraz analizę dokumentacji.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

GOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 29 marca 2016 r., przyjętego Uchwałą Nr XVII/91/16 Rady Gminy Brodnica. W dokumencie uwzględniono ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 12 sierpnia 2016 r., wprowadzonego Zarządzeniem Kierownika GOPS Nr 1/2016. Dokument zawiera w § 9 wyodrębnione w strukturze Ośrodka stanowisko asystenta rodziny oraz wyszczególnione w § 16 wszystkie zadania przypisane ustawą do realizacji.

Wójt Gminy Brodnica Upoważnieniem Nr OASS.077.50.2012.MK, z dnia 21 sierpnia 2012 r., upoważnił p. Wiesławę Jaranowską do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie utworzono zespołu do spraw asysty rodzinnej, co nie stanowi naruszenia przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Pierwszy Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2013 – 2015 przyjęty został Uchwałą Nr XXII/135/12 Rady Gminy Brodnica z dnia 28 grudnia 2012 r.

W opracowanym dokumencie zawarto cel główny dotyczący tworzenia warunków sprzyjających wspieraniu rodziny i jej prawidłowego funkcjonowania.

Drugi Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 przyjęty został Uchwałą Nr XIV/72/15 Rady Gminy Brodnica z dnia 30 grudnia 2015 r.

Dokonano diagnozy potrzeb środowiska lokalnego i na tej podstawie sformułowano cele szczegółowe. Cele posiadają ramy czasowe oraz wskaźniki. Realizatorzy angażują się w wykonanie ww. programu. Dokument jest na bieżąco monitorowany i podlega corocznej ewaluacji.

W okresie objętym kontrolą Kierownik GOPS dopełniła obowiązku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. Sprawozdania za lata 2015 i 2016 zostały przekazane do Rady Gminy w terminie określonym w ustawie. Sprawozdania w tym zakresie obejmują asystenturę rodzin, dane ilościowe i jakościowe, system pieczy zastępczej oraz informacje o wsparciu specjalistycznym. Kierownik GOPS złożyła w tym zakresie stosowne oświadczenie.

W okresie objętym kontrolą GOPS zatrudniał trzech asystentów rodziny:

- p. ■ - w ramach umowy o pracę w okresie od 15 września 2015 r. do 31 grudnia 2015 r.,
- p. ■ - w ramach umowy o pracę w okresie od 4 kwietnia 2016 r. do 31 maja 2016 r.,
- p. ■ - w ramach umowy o pracę w okresie od 28 września 2016 r. do chwili obecnej.

Asystenci obejmowali pomocą:

- w 2015 r. 9 rodzin, w tym brak przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
  - w 2016 r. 11 rodzin, w tym jeden przypadek rodziny zobowiązanej do współpracy przez Sąd,
  - w 2017 r. (do dnia 16 października) 12 rodzin, w tym cztery przypadki rodzin zobowiązanej do współpracy przez Sąd,
- przy zachowaniu zasady, iż równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudnieni asystenci rodziny posiadali wymagane kwalifikacje, zgodne z art. 12 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W aktach osobowych znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

Dokumentacja kadrowa asystentów rodziny zawiera *zakres czynności*, w którym ujęto wszystkie zadania zgodnie z art. 15 ust 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystent podnosił swoje kwalifikacje poprzez szkolenia tematyczne. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystenta nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystent rodziny nie prowadził postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny przedstawiał Kierownikowi Ośrodka ww. wywiad środowiskowy, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta.

Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyraża pisemną zgodę na współpracę z asystentem. Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Zbadano dokumentację wszystkich rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystent dokumentował swoją pracę poprzez: dane osobowe, rozpoznanie problemu, diagnozę, kartę informacyjną dotyczącą rodziny, analizę wstępną sytuacji rodziny, analizę mieszkalno-bytową, analizę sytuacji zdrowotnej rodziny, analizę sytuacji wychowawczej i sytuacji szkolnej dziecka, ramowy plan pracy, ocenę okresową sytuacji rodziny, zakres realizowanych działań mających na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, dziennik pracy z rodziną oraz dziennik wizyt w środowisku rodzinnym.

Asystenci dokonywali okresowych ocen sytuacji rodzin nie rzadziej, niż co pół roku, co jest zgodne z art.15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Częstotliwość wejść asystentów w środowisko była adekwatna do potrzeb rodziny. Plany pracy nie zawierały terminów realizacji działań oraz ich przewidywanych efektów, co jest niezgodne z zapisem art. 15 ust. 3 ww. ustawy.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem.*

Asystent rodziny nie prowadził monitoringu funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną, z uwagi na brak możliwości jego wprowadzenia. Jak dotąd żadna z rodzin nie osiągnęła zamierzonych celów oraz nie wykazała pewnego poziomu dojrzałości życiowej, aby przejść z czynnej asysty w monitoring.

Decyzja o zaprzestaniu lub dalszej współpracy asystenta z daną rodziną podejmowana jest wspólnie z asystentem rodziny, pracownikiem socjalnym i Kierownikiem GOPS, cyklicznie podczas konsultacji. Zakończenie współpracy następuje najczęściej w wyniku zmiany miejsca zamieszkania przez rodzinę poza teren gminy, braku współpracy rodziny, z uwagi na osiągnięcie celów ustalonych w planie pracy bądź zmiany pomocy na inną.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.*

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników socjalnych, a także dzięki ścisłej współpracy z innymi służbami tj. szkołą. Zależnie od potrzeb rodziny i sytuacji dziecka, podejmowane są stosowne działania.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

W okresie objętym kontrolą na terenie gminy nie funkcjonowała placówka wsparcia dziennego. Funkcjonuje natomiast świetlica wiejska w Karbowie, w której dzieci mają możliwość skorzystania z punktu bibliotecznego, gry w tenisa, „piłkarzyki” oraz komputera. W świetlicy odbywają się także przedstawienia teatralne dla dzieci organizowane przez Stowarzyszenie Przyjaciół Wsi Karbowo, spotkania kulturalno-muzyczne, prowadzone są zajęcia edukacyjne, odbywają się spotkania harcerzy. Dzieci mogą także skorzystać ze wsparcia Gminnej Biblioteki w Szczuce oraz z Biblioteki Filialnej w Szabdzie. Ponadto na terenie gminy odbywają się pikniki, dożynki, wycieczki rowerowe, biegi napoleońskie, spotkania opłatkowe. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawione zostały przez Kierownika GOPS.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: *praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (socjalnego, psychologicznego, prawnego, pedagogicznego, psychoterapeutycznego) poprzez możliwość konsultacji na terenie gminy. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawione zostały przez Kierownika GOPS.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym gmina nie ponosiła kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Z informacji przekazanych przez Kierownika GOPS wiadomo, iż nie była prowadzona dotychczas żadna kampania informująca środowisko lokalne o możliwości pełnienia funkcji rodziny wspierającej. Natomiast były przeprowadzane rozmowy z rodzinami, w celu objęcia pomocą w ramach wsparcia edukacyjnego (pomoc przy odrabianiu lekcji, zbiórce odzieży) dla dzieci z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina współfinansuje koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2015 r. - wydatkowano kwotę: 36.500 zł,
- w 2016 r. - wydatkowano kwotę: 36.675,01 zł,
- w 2017 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 24.490,35 zł.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

Asystent rodziny współpracował z rodziną biologiczną, której dzieci zostały czasowo umieszczone w pieczy zastępczej. Współpracował również z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, w celu ustalenia planu pomocy rodziny, wymiany informacji i spostrzeżeń w zakresie funkcjonowania rodzin biologicznych. Asystent był zapraszany na posiedzenie Zespołu ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu

teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2015 r. w dniu 23 lipca 2015 r.,
- b) za II półrocze 2015 r. w dniu 29 stycznia 2016 r.,
- c) za I półrocze 2016 r. w dniu 22 lipca 2016 r.,
- d) za II półrocze 2016 r. w dniu 25 stycznia 2017 r.,
- e) za I półrocze 2017 r. w dniu 27 lipca 2017 r.

Powyższa analiza wskazuje, iż zachowano ustawowe terminy określone w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami.¹

Stwierdzone uchybienie, odnoszące się do realizacji merytorycznych zadań w obszarze działalności GOPS określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wynika z niedostatecznego stosowania obowiązujących przepisów prawa. Po zrealizowaniu poniżej podanego zalecenia, GOPS będzie wykonywać obowiązujące zadania w odpowiednim zakresie. Osobą odpowiedzialną za powstanie stwierdzonego uchybienia jest Kierownik GOPS p. Wiesława Jaranowska.

Działając w oparciu o art. 197 d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenie pokontrolne:

1. Określać w każdym planie pracy z rodziną terminy działań oraz ich przewidywane efekty zgodnie z art. 15 ust. 3. Termin wykonania zalecenia – na bieżąco.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

(podpis i pieczęć Wojewody)

---

¹Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 446/2016 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 30.12.2016, w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez uchybienie należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań.